

Załącznik do uchwały Nr.....^{257/3566/18}

Zarządu Województwa Lubuskiego

z dnia ^{24 kwietnia}.....2018r.

PROJEKT UCHWAŁY NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO

z dnia 2018 r.

w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa lubuskiego, z wyłączeniem miasta Zielona Góra oraz miasta Gorzów Wlkp., ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw

Na podstawie art. 18 pkt 20 i art. 89 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa (Dz. U. z 2017 roku, poz. 2096 z późn. zm.) oraz art. 96 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 roku, poz. 519 z późn. zm.) uchwała się co następuje:

§ 1. 1. W celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi i na środowisko, wprowadza się na obszarze województwa lubuskiego z wyłączeniem miasta Zielona Góra oraz miasta Gorzów Wlkp. ograniczenia określone niniejszą uchwałą.

2. Ilekroć w niniejszej uchwale jest mowa o rozpoczęciu eksploatacji instalacji należy przez to rozumieć pierwsze uruchomienie w miejscu obecnego użytkowania.

§ 2. Rodzaje instalacji, dla których wprowadza się ograniczenia i zakazy w zakresie ich eksploatacji to instalacje, w których następuje spalanie paliw stałych w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo energetyczne (Dz. U. z 2018 roku, poz. 755 z późn. zm.), w szczególności kocioł, kominek i piec, jeżeli:

- 1) dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania lub
- 2) wydzielają ciepło poprzez bezpośrednie przenoszenie ciepła lub
- 3) wydzielają ciepło i przenoszą je do innego nośnika

§ 3. Podmiotami, dla których wprowadza się ograniczenia są podmioty eksploatujące instalacje wskazane w § 2.

§ 4. W przypadku instalacji, o których mowa w § 2 pkt 1, dopuszcza się wyłącznie eksploatację instalacji, które spełniają minimalny standard emisyjny zgodny z 5 klasą pod względem granicznych wartości emisji zanieczyszczeń normy PN-EN 303-5:2012 potwierdzonych zaświadczeniem wydanym przez jednostkę posiadającą w tym zakresie akredytację Polskiego Centrum Akredytacji lub innej jednostki akredytującej w Europie, będącej sygnatariuszem wielostronnego porozumienia o wzajemnym uznawaniu akredytacji EA (European co-operation for Accreditation).

§ 5. W przypadku instalacji, o których mowa w § 2 pkt 2 i 3, dopuszcza się wyłącznie eksploatację instalacji, które spełniają minimalne poziomy sezonowej efektywności energetycznej i normy emisji zanieczyszczeń dla sezonowego ogrzewania pomieszczeń określone w punkcie 1 i 2 załącznika II do Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 roku w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe (Dz.Urz.U.E.L Nr 193, str. 1, z późn. zm.). Podmiot eksploatujący instalację jest zobowiązany do wykazania spełnienia wymagań określonych w niniejszej uchwale poprzez przedstawienie dokumentów potwierdzających spełnienie tych wymagań, w szczególności instrukcji dla instalatorów i użytkowników, o której mowa w punkcie 3 lit. a załącznika II Rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 roku w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe.

§ 6. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Lubuskiego.

§ 7. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego i wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 roku.

PRZEWODNICZĄCY SEJMIKU

Czesław Fiedorowicz

Uzasadnienie
do projektu uchwały Sejmiku Województwa Lubuskiego
w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa lubuskiego z wyłączeniem miasta
Zielona Góra oraz miasta Gorzów Wlkp., ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji,
w których następuje spalanie paliw

W celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi i środowisko oraz kierując się zasadą praworządności oraz zasadą interesu publicznego, Sejmik Województwa Lubuskiego może wprowadzić ograniczenia w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Możliwość taką przewiduje art. 96 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r.- Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r. poz. 519 z późn. zm.).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 200/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystego powietrza dla Europy zobowiązuje państwa członkowskie, aby stężenia dopuszczalne pyłu PM10 (poziom średnioroczny nieprzekraczający $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ oraz poziom 24-godzinny ze stężeniem $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ nie więcej niż 35 dni w ciągu roku) były osiągnięte do 2005 roku. Natomiast wartość docelowa stężenia benzo(a)pirenu (poziom średnioroczny nieprzekraczający $1 \text{ ng}/\text{m}^3$) zgodnie z Dyrektywą 2004/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004 r. w sprawie kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu powinna być osiągnięta do 2013 roku. Określone wymienionymi dyrektywami wartości oraz terminy ich osiągnięcia, transponuje do polskiego porządku prawnego rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U z 2012 r. poz. 1031).

Lubuski Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska dokonuje corocznie oceny jakości powietrza w województwie w oparciu o wyniki pomiarów jakości powietrza prowadzonych w ramach państwowego monitoringu środowiska. W latach 2005-2006 w wyniku przeprowadzonych ocen jakości powietrza wskazano na niezadawalający stan jakości powietrza w strefie nowosolsko-wschowskiej, ze względu na występowanie przekroczeń wartości dopuszczalnej pyłu PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny. W roku 2007 stwierdzono również przekroczenie docelowej wartości stężenia benzo(a)pirenu. Występujące w tych latach przekroczenia skutkowały nadaniem strefie nowosolsko-wschowskiej klasy C jakości powietrza co w konsekwencji wiązało się z koniecznością opracowywania programów ochrony powietrza na podstawie art. 91 ust 1 ustawy Prawo ochrony środowiska. W 2010 roku uchwałą nr XLVII/464/2010 Sejmik Województwa przyjął Program ochrony powietrza dla strefy nowosolsko-wschowskiej. W 2007 roku strefa żarsko-żagańska otrzymała klasę C jakości powietrza ze względu na wystąpienie przekroczenia docelowego poziomu stężenia średniorocznego kadmu w wyniku czego w 2010 roku opracowany został Program ochrony powietrza dla strefy. W latach 2008-

2009 strefie nowosolsko-wschowskiej nadawano klasę C jakości powietrza ze względu na występowanie przekroczeń stężenia dopuszczalnego benzo(a)pirenu oraz w 2009 roku ze względu na wystąpienie przekroczenia dopuszczalnej liczby dni z przekroczeniem stężenia 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM10. Od 2010 roku oceny jakości powietrza opracowywane były w nowym układzie podziału województwa na trzy strefy oceny jakości powietrza. Strefy utworzono zgodnie z wymogiem rozporządzenia MŚ z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U z 2012 r. poz. 914) według administracyjnych granic miast Gorzowa Wielkopolskiego i Zielonej Góry oraz pozostałej części województwa stanowiącej strefę lubuską. W 2010 roku całą strefę lubuską zakwalifikowano do klasy C jakości powietrza ze względu na wystąpienie przekroczeń dopuszczalnej liczby dni z przekroczeniem stężenia 24-godzinnego pyłu zawieszonego PM10 oraz docelowej wartości stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu. Z tych samych powodów w 2011 roku strefa otrzymała klasę C, dodatkowo zarejestrowano przekroczenia poziomu docelowego arsenu. Przekroczenia arsenu rejestrowano jeszcze w latach 2012-2013, dopuszczalna wartość stężenia 24-godzinnego pyłu PM10 była przekraczana do roku 2016 (z wyłączeniem roku 2015), a docelowy poziom benzo(a)pirenu przekraczany był nieprzerwanie do roku 2016. Zgodnie z art. 91 ust. 9c ustawy Prawo ochrony środowiska, w przypadku stref, dla których programy ochrony powietrza zostały uchwalone, a standardy jakości powietrza są przekraczane, zarząd województwa jest obowiązany opracować projekt aktualizacji programu w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie programu ochrony powietrza określając w nim działania ochronne dla grup ludności wrażliwych na przekroczenie, obejmujących w szczególności osoby starsze i dzieci.

W związku z powyższym w 2018 roku Sejmik Województwa Lubuskiego uchwałą nr XLII/626/18 przyjął Aktualizację Programu ochrony powietrza dla strefy lubuskiej ze względu na przekroczenie norm jakości powietrza w zakresie pyłu PM10 oraz benzo(a)pirenu (przekroczenia stężenia docelowego arsenu wówczas nie zarejestrowano). Termin realizacji Programu wyznaczono do roku 2027.

Zgodnie z diagnozą przyczyn stanu jakości powietrza w strefie, postawioną w opracowanej Aktualizacji Programu ochrony powietrza, największy wpływ na występowanie przekroczeń stężeń dopuszczalnego pyłu PM10 i docelowego benzo(a)pirenu spośród źródeł zlokalizowanych na terenie strefy ma emisja ze źródeł powierzchniowych obejmujących indywidualne źródła spalania paliw z sektora komunalno-bytowego. Na terenie strefy dla pyłu PM10 - 64% spośród źródeł zlokalizowanych w strefie i 29,8% uwzględniając również źródła spoza terenu strefy. Dla benzo(a)pirenu – 100% spośród źródeł z terenu strefy i 37% uwzględniając źródła spoza terenu strefy. Wykonane analizy przebiegu zmienności wartości stężeń dobowych pyłu PM10 i benzo(a)pirenu w ciągu kolejnych lat pozwalają zaobserwować, iż stężenia rejestrowane w okresie zimowym, pokrywającym się z okresem

grzewczym, są kilkukrotnie wyższe niż stężenia w okresie letnim.

Jak wskazują liczne badania toksykologiczne, zanieczyszczenie powietrza przyczynia się do powstawania wielu chorób układu krążenia i oddechowego. Pyły o średnicy poniżej 10 mikrometrów absorbowane są w górnych drogach oddechowych i oskrzelach. Inhalowane do płuc mogą powodować różne reakcje ze strony ustroju np. kaszel, trudności z oddychaniem i zadyszkę, szczególnie w czasie wysiłku fizycznego. Przyczyniają się do zwiększenia zagrożenia infekcjami układu oddechowego oraz występowania zaostrzeń objawów chorób alergicznych np. astmy, kataru siennego i zapalenia spojówek. Nasilenie objawów zależy w dużym stopniu od stężenia pyłu w powietrzu, czasu ekspozycji, dodatkowego narażenia na czynniki pochodzenia środowiskowego oraz zwiększonej podatności osobniczej. Drobne frakcje pyłów mogą przenikać do krwioobiegu, a dłuższe narażenie na wysokie stężenia pyłu może mieć istotny wpływ na przebieg chorób serca (nadciśnienie, zawał) lub nawet zwiększać ryzyko zachorowania na choroby nowotworowe, szczególnie płuc. Z badań epidemiologicznych wynika, iż wzrost stężenia zanieczyszczeń pyłowych PM10 o $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$ powoduje kilkuprocentowy wzrost zachorowań na choroby górnych dróg układu oddechowego, w tym astmy. Dodatkowo benzo(a)piren, jako przedstawiciel wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych jest kancerogenem chemicznym, a mechanizm jego działania jest genotoksyczny, co oznacza, że reaguje z DNA. Wykazuje małą toksyczność ostrą, zaś dużą toksyczność przewlekłą co związane jest z jego zdolnością do kumulacji w organizmie.

Światowa Organizacja Zdrowia podaje, iż bezpieczne wartości stężeń pyłu PM10 dla zdrowia i życia wynoszą $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w przypadku stężeń średniorocznych i $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ dla stężeń 24-godzinnych.

Zgodnie z szacunkami Aktualizacji Programów ochrony powietrza z 2018 roku liczba osób narażonych na oddziaływanie wysokich stężeń pyłu PM10 w strefie lubuskiej wynosi ponad 30 tys. mieszkańców, a narażonych na oddziaływanie wysokich stężeń benzo(a)pirenu wynosi już 394,5 tys. Narażenie stanu zdrowia mieszkańców przyczynia się do generowania wysokich kosztów ekonomicznych (tzw. kosztów zewnętrznych) związanych z wydatkowaniem środków na opiekę zdrowotną. Z powodu złego stanu jakości powietrza koszty ponoszone są przez chorujących, przez Państwo w ramach państwowego systemu opieki zdrowotnej, jak i przedsiębiorców z powodu mniejszej produktywności pracowników i ich absencję w pracy. Kosztem zewnętrznym złego stanu jakości powietrza są również skutki ekonomiczne związane z mniejszą atrakcyjnością regionu wśród inwestorów. Szacunkowe koszty ekonomiczne związane ze złą jakością powietrza, którego przyczyną są same źródła komunalno-bytowe w strefie lubuskiej wyznaczono według metodyki stosowanej w Unii Europejskiej w Programie Czystego Powietrza dla Europy (CAFE-CBA). Wynoszą one około 1 816 mln zł rocznie. Natomiast koszty zmiany sposobu pokrycia zapotrzebowania na ciepło oszacowano

na poziomie 1 512 mln zł do roku 2027. Koszty zewnętrzne wyliczono na podstawie wskaźnika odnoszącego się do emisji pyłu zawieszonego PM_{2,5} (równoważny dla pyłu zawieszonego PM₁₀). Wskaźnik dla benzo(a)pirenu jest niedostępny. Natomiast próg oszacowania dla wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych z pewnością byłby większy aniżeli wskaźnik dla emisji pyłu zawieszonego PM_{2,5}.

W zawiązku z postawioną diagnozą w Aktualizacji Programów ochrony powietrza zaplanowane zostały działania naprawcze obejmujące między innymi redukcję emisji ze źródeł pochodzących z sektora bytowo-komunalnego.

Zgodnie z postawioną diagnozą, za przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu odpowiada przede wszystkim emisja z ogrzewania indywidualnego, działania naprawcze Aktualizacji Programu koncentrują się na redukcji emisji z sektora bytowo - komunalnego. Obszary przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ o 24-godzinnym okresie uśredniania zawierają się w obszarach przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu, zatem realizacja działań wskazanych w celu obniżenia stężeń benzo(a)pirenu, spowoduje przywrócenie standardu jakości powietrza w odniesieniu do pyłu PM₁₀.

O ile realizacja działań naprawczych wskazanych w Aktualizacji Programu ma doprowadzić do poprawy stanu jakości powietrza w zakresie pyłu PM₁₀ do poziomów wymaganych przepisami w perspektywie roku 2027, to działania nie będą wystarczające dla wszystkich obszarów, na których stwierdzono występowanie przekroczeń stężenia docelowego benzo(a)pirenu. Przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu na terenie strefy są rozległe i obejmują także gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich. Na tego typu obszarach nie istnieją skuteczne środki techniczne oraz finansowe, które umożliwiłyby redukcję emisji w pożądanym zakresie, ponieważ na tych obszarach stężenia benzo(a)pirenu pochodzą głównie z napływu z sąsiednich terenów o gęstszej zabudowie.

Z danych ze sprawozdań składanych przez samorządy z realizacji zadań Programu ochrony powietrza z 2014 roku wynika, iż gminy mają dużą trudność z realizacją nałożonych na nie zadań (cel zrealizowano w 3,6% efektu ekologicznego) co skutkuje brakiem osiągnięcia wyznaczonego celu a w konsekwencji utrzymującymi się przekroczeniami wartości normowanych pyłu PM₁₀ i benzo(a)pirenu.

W celu określenia rodzaju i skali środków, których wdrożenie przyczyni się do dotrzymania wymaganych poziomów stężeń w strefie lubuskiej, Zarząd Województwa Lubuskiego przystąpił do opracowania „Ekspertyzy wskazującej efekt ekologiczny wprowadzenia na obszarze województwa lubuskiego, ograniczeń lub zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie

paliw (...)". W opracowaniu przyjęto dwa scenariusze prognozy stanowiące odrębne warianty wdrożenia działań:

- wariant 0 – uwzględnia działania jakie zostały zaplanowane w obowiązujących Programach ochrony powietrza,

- wariant 1 - uwzględnia obowiązek użytkowania tylko i wyłącznie urządzeń spełniających wymagania standardu emisyjnego zgodnego z 5 klasą pod względem granicznych wartości emisji zanieczyszczeń normy PN-EN 303-5:2012

Warianty zostały przeanalizowane pod kątem uzyskanego efektu ekologicznego redukcji emisji oraz redukcji wysokości stężeń średniorocznych i dobowych pyłu PM10 i średniorocznych benzo(a)pirenu w powietrzu, a także kosztów wdrożenia działań w perspektywie do roku 2027. Analiza uzyskanych efektów uwzględniała szereg czynników jakie mogą wpłynąć na sytuację w sektorze komunalno-bytowym. Przede wszystkim na podstawie danych prognostycznych Głównego Urzędu Statystycznego oszacowana została zmiana liczby ludności województwa lubuskiego, zmiana liczby mieszkań oraz prognoza wzrostu liczby urządzeń grzewczych wykorzystywanych w województwie w perspektywie roku 2027. W oparciu o dokonane analizy stwierdzono, iż największy przyrost urządzeń grzewczych będzie przypadał na okres po roku 2023. Wówczas nowoinstalowane urządzenia grzewcze zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe (Dz. U. z 2017 r. poz. 1690) będą już spełniały wymagania odnośnie jakości spalin zgodnie z klasą 5 normy PN-EN 303:5/2012. Zatem wyraźnego wzrostu emisji substancji z sektora bytowo-komunalnego nie przewiduje się. Dodatkowo od stycznia 2021 roku nowopowstające obiekty budowlane muszą spełniać wymogi wskaźnika rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną na poziomie $70 \text{ kWh/m}^2 \times \text{rok}$ co zmniejsza obecnie obowiązującą wartość o 35%. Wymusza to spadek zapotrzebowania na ciepło po roku 2021 dla sumy budynków mieszkalnych w województwie. Na zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło będą również wpływać prowadzone termomodernizacje istniejących budynków związanych z realizacją programów na poziomie krajowym, które mają wspomagać proces termomodernizacji obiektów mieszkalnych. Szacuje się, że w roku prognozy nastąpi obniżenie zapotrzebowania na ciepło w strefie o około 5%. W związku z powyższym nie przewiduje się dodatkowego znaczącego wzrostu emisji substancji z sektora komunalno-bytowego, jednak to funkcjonujące obecnie źródła indywidualnego ogrzewania powodują występowanie przekroczeń standardów jakości powietrza dla pyłu PM10 i benzo(a)pirenu.

W wariantcie 0 założono iż wszystkie nowe kotły instalowane po 2018 roku zgodnie z obowiązującymi przepisami będą spełniały wymagania emisyjne według normy PN EN 303-5:2012. W wariantcie 1 założono wymianę do 2027 roku wszystkich urządzeń grzewczych na paliwo stałe

na urządzenia spełniające wymagania emisyjne dla kotłów klasy 5 według normy PN EN 303-5:2012.

Analiza scenariuszy prognozy obejmowała również zmiany w sposobie pokrycia zapotrzebowania na ciepło. W przypadku wykorzystania drewna do celów grzewczych szacuje się iż ze względu na wykorzystywanie urządzeń o lepszej sprawności oraz w związku z wymianami źródeł ciepła ilość zużywanego drewna może ulec zmniejszeniu o około 50% w miastach i o 25% na pozostałym obszarze województwa. Zakłada się zmianę dotychczasowego sposobu pokrycia zapotrzebowania na ciepło: zwiększenie wykorzystania gazu sieciowego (o 70% w miastach strefy i o 80% na pozostałym obszarze) i sieci ciepłowniczej (o 29% w miastach i o 19% na pozostałym obszarze strefy), zwiększenie wykorzystania oleju opałowego o 1% w całej strefie lubuskiej. Na podstawie danych o realizacji Programu ochrony powietrza przewiduje się również spadek wykorzystania paliw stałych do ogrzewania lokali o 25% w przypadku gmin wiejskich wskazanych do realizacji działań naprawczych, o 40 % w gminach miejskich, dla których przewidziano działania naprawcze oraz o 1% na pozostałym obszarze województwa.

W celu wyznaczenia zmiany emisji pochodzącej ze spalania paliw stałych w roku prognozy zastosowano wskaźniki emisji dla nowych kotłów klasy 5 według normy PN EN 303-5:2012 powiększone o wskaźniki stanowiące odzwierciedlenie emisji powstające w realnych warunkach spalania paliw. Wskaźnik korygujący rzeczywistą emisję uwzględnia również fakt, że na rynku paliw stałych dostępne są różnego rodzaju paliwa o zmiennej zawartości popiołu oraz zawartości siarki, dostępne są również paliwa brykietowe, o często nieodpowiednich parametrach jakościowych.

Wskazane założenia w zmianie sposobu pokrycia zapotrzebowania na ciepło w obu wariantach pozwoliły na określenie poziomów emisji pyłu PM10 i benzo(a)pirenu z sektora komunalno-bytowego w roku prognozy 2027. W przypadku zastosowania wariantu 0 wynikającego z realizacji Programów ochrony powietrza nastąpi spadek emisji pyłu PM10 w stosunku do roku bazowego 2017 o około 18% i o 16% dla benzo(a)pirenu, natomiast po zastosowaniu wariantu 1 wprowadzającego ograniczenia w stosowaniu urządzeń grzewczych, spadek emisji substancji będzie na poziomie 85% dla pyłu PM10 i 82% dla benzo(a)pirenu. Prognozowana wielkość emisji obu substancji w stosunku do roku bazowego przekładać się będzie na wysokość ich stężeń w powietrzu w perspektywie roku prognozy. Na potrzeby analizy przeprowadzone zostały obliczenia modelowe dla całego województwa. W obliczeniach modelowych wykorzystano wszystkie źródła emisji tworzące ogólny poziom stężeń substancji w powietrzu. Miarodajnym elementem oceny skuteczności analizowanych wariantów jest wielkość stężeń pyłu PM10 i benzo(a)pirenu względem poziomów normowanych (pył PM10: stężenie średnioroczne $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenie 24-godz. $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ nie częściej niż 35 razy w ciągu roku oraz benzo(a)piren: stężenie średnioroczne $1 \text{ng}/\text{m}^3$) oraz poziomów zarejestrowanych na stacjach

monitoringu w 2017 roku, do wartości jakie wystąpią w punktach stacji i na pozostałym terenie strefy w punktach siatki obliczeniowej.

W 2017 roku zarówno pomiary stężeń pyłu zawieszonego PM10 jak i benzo(a)pirenu w strefie lubuskiej prowadzone były na stacjach:

a) w Sulęcinie przy ul. Dudka:

-- wartość stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM10 wynosiła 27 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ i wystąpiło 29 dni z przekroczeniem normy 24-godzinnej,

-- wartość stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu wynosiła 2,59 ng/m^3 ;

b) we Wschowie przy ul. Kazimierza Wielkiego:

-- wartość stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM10 wynosiła 30 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ i wystąpiły 49 dni z przekroczeniem normy 24-godzinnej,

-- wartość stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu wynosiła 2,85 ng/m^3 ;

c) w Żarach przy ul. Szymanowskiego:

-- wartość stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM10 wynosiła 26 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ i wystąpiło 30 dni z przekroczeniem normy 24-godzinnej,

-- wartość stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu wynosiła 1,89 ng/m^3 .

Ocena skuteczności analizowanych wariantów pozwoliła określić poziomy stężenie jakie wystąpią w punktach stacji monitoringu w strefie lubuskiej w roku 2027 w przypadku zastosowania wariantów.

W wyniku zastosowania wariantu 0 stężenia substancji na stacjach będą na poziomie:

a) w Sulęcinie przy ul. Dudka:

-- prognozowana wartość stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM10 wynosić będzie 19,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ i wystąpi 16 dni z przekroczeniem normy 24-godzinnej,

-- prognozowana wartość stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu będzie wynosiła 1,97 ng/m^3 co stanowi przekroczenie normy docelowej dla benzo(a)pirenu;

b) we Wschowie przy ul. Kazimierza Wielkiego:

-- prognozowana wartość stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM10 będzie wynosiła 21,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ i wystąpi 21 dni z przekroczeniem normy 24-godzinnej,

-- prognozowana wartość stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu będzie wynosiła 2,12 ng/m^3 co stanowi przekroczenie normy docelowej dla benzo(a)pirenu;

c) w Żarach przy ul. Szymanowskiego:

-- prognozowana wartość stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM10 będzie wynosiła 24 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ i wystąpi 29 dni z przekroczeniem normy 24-godzinnej,

-- prognozowana wartość stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu będzie wynosiła 2,1 ng/m^3 co stanowi przekroczenie normy docelowej dla benzo(a)pirenu.

W wyniku zastosowania wariantu 1 stężenia substancji na stacjach będą na poziomie:

a) w Sulęcinie przy ul. Dudka:

-- prognozowana wartość stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM10 wynosić będzie 13,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ i wystąpią 4 dni z przekroczeniem normy 24-godzinnej,

-- prognozowana wartość stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu będzie wynosiła 0,89 ng/m^3 co stanowi brak przekroczenia normy docelowej dla benzo(a)pirenu;

b) we Wschowie przy ul. Kazimierza Wielkiego:

-- prognozowana wartość stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM10 będzie wynosiła 16 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ i wystąpi 8 dni z przekroczeniem normy 24-godzinnej,

-- prognozowana wartość stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu będzie wynosiła 1,08 ng/m^3 co stanowi brak przekroczenia normy docelowej dla benzo(a)pirenu (Zgodnie z Wytycznymi Komisji Europejskiej do decyzji 2011/850/UE przekroczenie normy jakości powietrza występuje wtedy, gdy wartość odpowiedniej statystyki (np. średniej rocznej) po zaokrągleniu do ilości miejsc znaczących z jaką podana jest norma przekracza wartość normowaną, np. poziom docelowy dla benzo(a)pirenu wynosi 1 ng/m^3 , jeżeli stężenie średnioroczne benzo(a)pirenu na stanowisku pomiarowym wynosi 1,50 ng/m^3 to zgodnie z ww. wytycznymi otrzymany wynik zaokrągla się do 2 ng/m^3 (co jest przekroczeniem normy), jeżeli stężenie średnioroczne benzo(a)pirenu na stanowisku pomiarowym wynosi 1,48 ng/m^3 to otrzymany wynik zaokrągla się do 1 ng/m^3 (co nie jest przekroczeniem normy);

c) w Żarach przy ul. Szymanowskiego:

-- prognozowana wartość stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM10 będzie wynosiła 15,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ i wystąpi 9 dni z przekroczeniem normy 24-godzinnej,

-- prognozowana wartość stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu będzie wynosiła 0,9 ng/m^3 co stanowi brak przekroczenia normy docelowej dla benzo(a)pirenu.

Wynik wykonanych analiz i obliczeń jednoznacznie pozwala stwierdzić iż zaplanowane działania nie są wystarczające aby w roku 2027 osiągnięty został poziom docelowy określony dla benzo(a)pirenu. Dla poziomów dopuszczalnych określonych dla pyłu zawieszonego PM10

zaplanowane zadania są wystarczające. W przypadku zastosowania ograniczenia dla urządzeń grzewczych i wykorzystania jedynie urządzeń spełniających wymagania standardu emisyjnego zgodnego z 5 klasą pod względem granicznych wartości emisji zanieczyszczeń normy PN-EN 303-5:2012, poziom docelowy benzo(a)pirenu w gminach strefy lubuskiej będzie dotrzymany.

Rekomenduje się zatem wdrożenie ograniczeń w stosowaniu urządzeń grzewczych niespełniających wymogów standardu emisyjnego zgodnego z 5 klasą pod względem granicznych wartości emisji zanieczyszczeń normy PN-EN 303-5:2012 na terenie całej strefy lubuskiej w rozumieniu Załącznika do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012r., poz. 914).

Z związku z trudnością dotrzymania standardów jakości powietrza w strefie i narażeniem zdrowia mieszkańców, konieczne jest wdrożenie skutecznych działań w celu poprawy jakości powietrza w strefie lubuskiej.

W celu osiągnięcia wymaganych przepisami krajowymi poziomów substancji w powietrzu na terenie strefy lubuskiej i kierując się zasadą praworządności, Sejmik Województwa Lubuskiego postanawia wprowadzić ograniczenia w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw zgodnie z art. 96 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska. Niniejsza uchwała, stosownie do postanowień art. 96 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska jest podejmowana w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi oraz środowisko. Uchwała wprowadza ograniczenia w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Zgodnie z przywołanym art. 96 ust. 6 ustawy Prawo ochrony środowiska, uchwała powinna określać:

- a) granice obszaru, na którym wprowadza się ograniczenia,
- b) rodzaje podmiotów, lub instalacji, dla których wprowadza się ograniczenia lub zakazy,
- c) rodzaje lub jakość paliw dopuszczonych do stosowania lub których stosowanie jest zakazane na wskazanym obszarze lub parametry techniczne lub rozwiązania techniczne lub parametry emisji instalacji, w których następuje spalanie paliw, dopuszczonych do stosowania na tym obszarze.

Granice obszaru, na którym wprowadza się ograniczenia są granice administracyjne województwa lubuskiego z wyłączeniem miast Gorzów Wielkopolski i Zielona Góra stanowiące również granice odrębnych stref oceny jakości powietrza zgodne z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U z 2012r. poz. 914).

Uchwała w §2 wskazuje instalacje, dla których wprowadza się ograniczenia w zakresie ich eksploatacji. Przez pojęcie instalacji rozumie się określenie użyte w art. 3 pkt. 6 ustawy Prawo ochrony środowiska, oznaczające stacjonarne urządzenie techniczne lub zespół stacjonarnych urządzeń technicznych powiązanych technologicznie, do których tytułem prawnym dysponuje ten sam podmiot i położonych na terenie jednego zakładu lub budowle niebędące urządzeniami technicznymi ani ich zespołami - których eksploatacja może spowodować emisję. Zgodnie z art. 96 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska, uchwała obejmuje tylko te instalacje, w których następuje spalanie paliw. Przez pojęcie paliwa rozumie się określenie użyte w art. 3 pkt. 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2018r. poz. 755 z późn. zm.) - paliwa stałe, ciekłe i gazowe będące nośnikami energii chemicznej. W §2 uchwały sprecyzowano, iż wprowadza się ograniczenia względem instalacji, w których następuje spalanie paliw stałych. W uchwale wskazano przykładowy katalog tych instalacji, w których najczęściej dochodzi do spalania paliw stałych: kocioł, kominek i piec. Wskazuje się, iż urządzenia te dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania (kocioł), wydzielają ciepło poprzez bezpośrednie przenoszenie ciepła lub wydzielają ciepło i przenoszą je do innego nośnika (kominek, piec). Rodzaje instalacji zostały zdefiniowane w sposób uwzględniający ich cechy i mają charakter ogólny.

W § 3 uchwały określono podmioty, dla których wprowadza się ograniczenia. Są nimi podmioty eksploatujące instalacje zdefiniowane w §2 uchwały. Uchwałodawca nie różnicuje podmiotów, dla których wprowadza się ograniczenia z punktu widzenia posiadania przez te podmioty tytułu prawnego do instalacji. Takie różnicowanie w nieuprawniony sposób mogłoby uprzywilejowywać osoby, których tytuł prawny do instalacji jest sporny, niejasny lub te, które żadnego tytułu prawnego nie posiadają względem osób posiadających tytuł prawny do instalacji. Z punktu widzenia celów uchwały istotny jest sposób eksploatacji instalacji co jest zgodne z art. 96 ust. 6 pkt 3 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Art. 96 ust. 6 pkt. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska stanowi, iż uchwała sejmiku województwa określa rodzaje lub jakość paliw dopuszczonych do stosowania lub których stosowanie jest zakazane, lub parametry techniczne instalacji, których stosowanie jest zakazane, lub parametry techniczne lub rozwiązania techniczne lub parametry emisji instalacji, w których następuje spalanie paliw, dopuszczonych do stosowania na określonym obszarze. W §4 uchwały określono warunki, jakie muszą spełniać instalacje, w których dochodzi do spalania paliw stałych poprzez odniesienie do wymagań spełniających minimum standard emisyjny zgodny z 5 klasą pod względem granicznych wartości emisji zanieczyszczeń normy PN-EN 303-5:2012 dla urządzeń, które dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania (kotłów). W §5 uchwały określono warunki, jakie muszą spełniać instalacje, w których dochodzi do spalania paliw stałych poprzez odniesienie do wymagań w zakresie

minimalnych poziomów sezonowej efektywności energetycznej i norm emisji zanieczyszczeń dla sezonowego ogrzewania pomieszczeń określonych w Rozporządzeniu Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe.

Norma PN-EN 303-5:2012 wyznacza następujące wymagania dla kotłów klasy 5 na paliwa stałe z automatycznym załadunkiem paliwa:

- a) graniczna wartość emisji pyłu – 40 mg/m³,
- b) graniczna wartość emisji lotnych związków organicznych (OGC) – 20 mg/m³,
- c) graniczna wartość emisji tlenku węgla – 500 mg/m³.

Rozporządzenie Komisji (UE) 2015/1185 wyznacza następujące wymagania dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń:

- a) minimalna sezonowa efektywność energetyczna:
 - 79% dla ogrzewaczy z zamkniętą komorą spalania wykorzystujących pelet,
 - 65% dla ogrzewaczy z zamkniętą komorą spalania wykorzystujących paliwa stałe inne niż pelet oraz dla kuchenek,
 - 30% dla ogrzewaczy z otwartą komorą spalania;
- b) graniczne wartości emisji cząstek stałych (PM) wynoszą:
 - 20 mg/m³ dla ogrzewaczy z zamkniętą komorą spalania wykorzystujących pelet,
 - 40 mg/m³ dla ogrzewaczy z zamkniętą komorą spalania wykorzystujących inne paliwo niż pelet oraz z kuchenek,
 - 50 mg/m³ dla ogrzewaczy z otwartą komorą spalania;
- c) graniczne wartości emisji organicznych związków gazowych (OGC) wynoszą:
 - 60 mg/m³ dla ogrzewaczy z zamkniętą komorą spalania wykorzystujących pelet,
 - 120 mg/m³ dla ogrzewaczy z zamkniętą komorą spalania wykorzystujących inne paliwo niż pelet oraz kuchenek,
 - 120 mg/m³ dla ogrzewaczy z otwartą komorą spalania;
- d) graniczne wartości emisji tlenku węgla (CO) wynoszą:
 - 300 mg/m³ dla ogrzewaczy z zamkniętą komorą spalania wykorzystujących pelet,

-- 1500 mg/m³ dla ogrzewaczy z zamkniętą komorą spalania wykorzystujących inne paliwo niż pelet oraz z kuchenek,

-- 2000 mg/m³ dla ogrzewaczy z otwartą komorą spalania;

e) graniczne wartości emisji tlenków azotu (NO_x):

-- 200 mg/m³ dla ogrzewaczy wykorzystujących biomasę,

-- 300 mg/m³ dla ogrzewaczy wykorzystujących paliwa kopalne.

W § 4 i 5 uchwały, celem wykazania spełnienia warunków określonych w niniejszej uchwale, na podstawie art. 96 ust. 7 pkt 3 ustawy Prawo ochrony środowiska określono obowiązki podmiotów objętych uchwałą w zakresie niezbędnym do kontroli realizacji uchwały. Podmioty eksploatujące instalacje zostały zobowiązane do wykazania za pomocą dokumentów spełnianie wymagań określonych w niniejszej uchwale. Katalog dokumentów, które mogą być wykorzystane w tym celu pozostaje otwarty, mogą to być w szczególności: dokumentacja z badań, dokumentacja techniczna urządzenia, instrukcja dla instalatorów i użytkowników. Przykładowy katalog nie jest wyczerpujący i nie pełni funkcji normatywnej, ponieważ nie wyznacza granic przedmiotu regulacji.

Zadania kontrolne w zakresie przestrzegania przepisów wprowadzonych niniejszą uchwałą będą prowadzić w szczególności:

a) Straże gminne, na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Strażach gminnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 706)

b) Wójt, burmistrz i prezydent miasta oraz upoważnieni pracownicy urzędów miejskich i gminnych lub funkcjonariusze straży gminnych, na podstawie art. 379 ustawy – Prawo ochrony środowiska,

c) Policja, na podstawie art. 1 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 2017r. poz. 2067),

d) Inspektorzy nadzoru budowlanego, na podstawie art. 81 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2017r. poz. 1332 z późn. zm.),

e) Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2016r. poz. 1688 z późn. zm.).

Sankcje stosowane w przypadku naruszenia postanowień uchwały określone zostały w art. 334 ustawy Prawo ochrony środowiska, który stanowi, że: „Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 96, podlega karze grzywny.” Zgodnie z art. 24 Kodeksu wykroczeń grzywna wynosi od 20 zł do 5 000 zł,

przy czym w postępowaniu mandatowym można nałożyć grzywnę w wysokości do 500 zł, a jeżeli czyn wyczerpuje znamiona wykroczeń określonych w dwóch lub więcej przepisach ustawy 1 000 zł (art. 96 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia). Organami uprawnionymi do nakładania mandatów są Policja i Inspektorzy Inspekcji Ochrony Środowiska.

Uchwała nie zawiera szczególnych okresów obowiązywania ograniczeń w ciągu roku. Intencją uchwałodawcy jest, aby ograniczenia obowiązywały przez cały rok.

Niniejsza uchwała jest aktem prawa miejscowego, stanowi zatem źródło prawa powszechnie obowiązującego na obszarze województwa lubuskiego z wyłączeniem miasta Zielona Góra oraz miasta Gorzów Wielkopolski.

